

Стилістичне забарвлення лексики. Книжна й розмовна лексика.

Урок 44

Визначте, у яких стилях мовлення доречно вжити кожне з наведених речень.

Це легко зрозуміти.

Це легко втямити.

Групи лексики

Зі стилістичного погляду лексику сучасної української мови поділяють на:

- **стилістично нейтральну**, яку вживають в усіх стилях мовлення (*яблуня, ходити, далеко...*)
- **стилістично забарвлену**, яку співвідносять з одним чи кількома (але не з усіма) стилями мовлення (*кумекати, фотосинтез, уста...*)

За допомогою стилістично забарвлених слів творимо певний колорит мовлення, досягаємо експресивності висловлення.

Стилістично забарвлену лексику поділяють на:

Книжна лексика	Розмовна лексика
<p>слова, що своїм походженням і використанням пов'язані з книжними стилями, властиві писемній формі літературної мови, уживані в науковій і художній літературі, публіцистичних творах, офіційно-ділових документах</p>	<p>слова, які вживають в усному побутовому, невимушеному, неофіційному спілкуванні, але не використовують у діловому й науковому стилях; у художньому й публіцистичному стилях таку лексику вживають для відтворення колориту розмовного мовлення</p>

До книжної лексики належать:

- слова, що означають абстрактні поняття: доблесть, нездоланність;
- слова з відтінком урочистості: возз'єднання, корифей, торжество;
- слова старослов'янського походження: благоговійний, глава, хранитель;
- наукова, технічна, суспільно-політична й офіційно-ділова термінологія: апробація, аналіз, ерудиція, фактор, ефект, закон, асоціація;
- уживані в художній літературі поетичні слова: блакить, небокрай, линути, плекати.

Книжна лексика вносить у тексти відтінок офіційності, урочистості, науковості.

Прочитайте текст і визначте стиль мовлення. Укажіть стилістично забарвлені слова (сполучення слів).

Дуб звичайний – однодомна рослина родини букових. Дерево 20–50 м заввишки, із широкою неправильною кроною. Молоді гілки зеленувато-бурі або червонуваті, голі або ледве опушені. Кора на стовбурі й багаторічних гілках темно-сіра. Листки короткочерешкові, перистолопатеві, біля основи – з вушками. Цвіте протягом квітня – травня, плодоносить у вересні–жовтні. Утворює чисті насадження або росте в суміші з іншими породами майже по всій території України.

З довідника

З'ясуйте, з якими стилями мовлення пов'язано використання синонімів.

**Майбутній – прийдешній, розуміти – метикувати,
байдужість – індіферентність, зустріч – рандеву,
гарний – файний, владар – господар, учити –
зубрячити, привітний – люб'язний.**

Домашнє завдання
Виберіть стилістично доцільне слово.

1. Мер міста розпорядився *(поінформувати, возвістити)* громадськість про проект забудови. 2. *(Погляди, думоньки)* мовознавця мали великий вплив на розвиток стилістики. 3. Поняття тексту в мовознавстві *(тлумачать, товкмачать)* по-різному. 4. Як на зло, саме на канікулах мій планшет перестав *(функціонувати, працювати)*. 5. Діти раділи сонечку й прислухалися до *(звичного, ординарного)*, але такого рідного шуму річки.

Фото конспекту уроку прислати на електронну пошту irinanikolaevna1977@ukr.net